

УДК 796.8:378.6

КОВАЛЬОВ І. М.,

кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-0151-388X>;

КАЛЮЖНИЙ М. Г.,

старший викладач кафедри тактичної та

спеціальної фізичної підготовки факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-2030-3597>

ОБҐРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ КИДКОВОЇ ТЕХНІКИ КУРСАНТАМИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ МВС УКРАЇНИ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВИХ ОБОВ'ЯЗКІВ НА ПЕРВИННИХ ОФІЦЕРСЬКИХ ПОСАДАХ

Рівень спеціальної фізичної підготовленості працівників Національної поліції України характеризується навичками службово-прикладного рукопашного бою, який включає у себе технічні дії «ударного» напрямку та кидкову техніку. Крім цього поліцейські опановують необхідний арсенал володіння холодною зброєю та удосконалюють навички самозахисту. Аналіз спеціалізованої науково-методичної літератури у даному напрямі свідчить про те, що недостатньо уваги приділяється питанням вивчення та удосконалення техніки виконання кидків із різних положень під час двоборства із правопорушником.

Ключові слова: майбутні офіцери, спеціальна фізична підготовка, службова підготовка, кидкова техніка, технічний арсенал.

Постановка проблеми. Фізична підготовка працівників Національної поліції України є невід'ємною частиною службової підготовки і регламентована відомчим нормативно-правовим документом [1]. Під час практичних занять з фізичної підготовки працівники Національної поліції України (НПУ) крім розвитку основних фізичних якостей опановують технікою застосування заходів фізичного впливу. У свою чергу, заходи фізичного впливу передбачають вивчення та удосконалення необхідного техніко-тактичного арсеналу службово-прикладного рукопашного бою (інших ефективних єдиноборств) для успішного вирішення службових завдань працівниками НПУ.

На жаль, статистичні дані аналітиків МВС України за останні роки свідчать про те, що відсоток подій, які пов'язані із отриманням працівниками поліції травм у під час двоборства та затримання правопорушників значно збільшився. Аналітичні дані також вказують на недостатню фізичну підготовленість працівників поліції, низький рівень володіння технікою застосування заходів фізичного впливу.

У відповідності до вище викладеного актуальним є удосконалення техніки застосування кидків та активних дій в партері майбутніми офіцерами НПУ спрямованими на затримання правопорушників, які чинять фізичний опір, що дозволить в подальшій професійній діяльності правоохоронців зменшити кількість травм у особового складу.

Дослідження виконано у відповідності до плану науково-дослідної роботи і дослідно-конструкторських робіт кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки Харківського національного університету внутрішніх справ (2018-2020 р.р.).

Аналіз досліджень. Питанням удосконалення техніки застосування заходів фізичного впливу працівниками системи МВС України присвячені роботи: Грищенко Д. С., Лещені С. В.,

Максимчука Б. А., Моргунова О. А., Пристинського О. В., Хацаюка О. В., Чуха А. М., Ярещенка О. А. та інших.

Заслужують уваги наукові праці всесвітньо відомих єдиноборців-дослідників: Бородієва А. М., Гольдштейна І. Б., Самолова М. Б. [2], Харлампієва А. А. [3], Пархомовича Г. П. [4], Шабето М. Ф. [5], Рудмана Д. Л. [6], Чумакова Е. М. [7] та інших фахівців. Наукові здобутки вище зазначених фахівців приємливі для впровадження у навчально-тренувальний процес зі спеціальної фізичної підготовки (розділ: «Заходи фізичного впливу») майбутніх офіцерів НПУ.

Крім цього, результати опитування працівників НПУ, військовослужбовців Національної гвардії України свідчать про те, що правоохоронці досить часто використовують різноманітні прийоми (кидки) із різних прикладних єдиноборств під час виконання завдань за призначенням. Слід також відмітити, що різноманітні кидки є складовою заходів фізичного впливу і на думку фахівців галузі службово-прикладних єдиноборств системи МВС України мають ряд переваг перед іншими технічними діями, наприклад – ударною технікою. До переваги використання кидкової техніки у службовій діяльності працівниками НПУ спеціалісти відносять перевід правопорушника зі стійки в положення лежачи (партер).

В положенні партера працівнику поліції зручніше контролювати та утримувати правопорушника. При вірному застосуванні кидкової техніки не виникає спричинення шкоди здоров'ю правопорушника, що нерідко спостерігається при використанні ударної техніки. Вище зазначене є суттєвим в умовах визначення правомірності використання фізичної сили працівниками поліції під час затримання правопорушників.

Таким чином, нами виявлено суттєві протиріччя у наукових поглядах різних спеціалістів у напрямі доцільності та необхідності використання кидкової техніки під час виконання завдань за призначенням, що підкреслює актуальність обраного напрямку дослідження.

У відповідності до результатів моніторингу спеціальної науково-методичної літератури нами визначена **мета роботи** – обґрунтування доцільності та важливості застосування техніки виконання кидків із різних прикладних єдиноборств курсантами вищих навчальних закладів МВС України для ефективного виконання службових обов'язків на первинних офіцерських посадах.

Виклад основного матеріалу. Під час аналізу науково-методичних джерел у обраному напрямі дослідження нами виявлено суттєві протиріччя у поглядах єдиноборців-дослідників щодо доцільності та необхідності використання кидкової техніки правоохоронцями системи МВС України під час виконання завдань за призначенням. Крім цього, існують значні розходження у наукових поглядах (школах) на раціональну та оптимальну методику (педагогічну технологію) навчання курсантів вищих навчальних закладів МВС України та працівників НПУ кидкам із різних положень під час двоборства з противником.

Таким чином встановлено, що кидкова техніка є вдалим поєднанням змагальних та прикладних дій спортивних і бойових єдиноборств, опанування якими повинно ґрунтуватися на базі бойового розділу боротьби самбо. Міцний «фундамент» бойового та спортивного розділу боротьби самбо складає техніка виконання різноманітних кидків, на що безсумнівно вказує основоположник боротьби самбо Харлампієв А. А. [4]. Наукові надбання якого, на даний момент є досить ефективними та актуальними.

Не дивлячись на незначні відмінності, фізична підготовка курсантів вищих навчальних закладів МВС України (працівників НПУ) до виконання завдань за призначенням та підготовка їх до змагальної діяльності значно схожа. В процесі змагальної діяльності та під час застосування фізичної сили в ході затримання правопорушника присутні елементи силового двоборства, які пов'язані із застосуванням фізичної сили та кидків. Також присутня ще одна спорідненість – це застосування заходів фізичного впливу та технічних прийомів без нанесення противнику травм та ушкоджень (правомірність застосування фізичної сили під час виконання службових обов'язків працівниками НПУ і правила змагань зі службово-прикладних єдиноборств).

При вірній організації навчально-виховного процесу майбутніх офіцерів НПУ (службової підготовки працівників НПУ) в системі фізичної підготовки, навчання техніці та тактики виконання кидків не спричиняє жодних протиріч між нормативно-правовими документами, які регламентують проведення занять з фізичної підготовки [1] та технічним арсеналом прийомів із різних службово-прикладних єдиноборств.

Таким чином, оптимізація освітнього процесу курсантів вищих навчальних закладів освіти МВС України та працівників НПУ з дисципліни «Фізична підготовка» (розділ «Заходи фізичного впливу») повинен здійснюватися із урахуванням можливостей моделювання практичних ситуацій, які можуть виникати під час виконання ними завдань за призначенням. Оскільки в умовах сьогодення правоохоронцям МВС України під час вирішення службових завдань доволі частіше доводиться застосовувати фізичну силу проти агресивно, добре фізично розвинутих осіб, які нерідко досконало володіють технікою різних єдиноборств – доцільним вважається використання під час практичних занять по застосуванню заходів фізичного впливу змагальних сутичок за правилами спортивних повноконтактних єдиноборств.

У відповідності до результатів проведеного аналізу можливим є ствердження, що не дивлячись на критичне відношення окремих фахівців до кидкової техніки, нами виявлений вагомий приріст кількості кидків, які виконують курсанти під час практичних занять по застосуванню заходів фізичного впливу. Це стало можливим завдяки впровадженню у навчальний процес (програми навчання майбутніх офіцерів НПУ) елементів боротьби самбо (кидкової техніки даного єдиноборства). Крім цього нами приділялося достатньо уваги на удосконалення техніки застосування фізичної сили курсантами в положенні лежачи (партері).

Висновки. В результаті дослідження обґрунтовано доцільність та важливість застосування техніки виконання кидків із різних прикладних єдиноборств курсантами вищих навчальних закладів МВС України для ефективного виконання службових обов'язків на первинних офіцерських посадах.

Встановлено, що під час проведення змагальних сутичок за правилами максимально наближеними до реальної сутички з правопорушником (бойове самбо, рукопашний бій, змішані єдиноборства, універсальний бій та інші види єдиноборств) у яких приймають участь курсанти, зафіксовано суттєве підвищення кількості та варіативності виконання кидків. Результати дослідження впроваджені у навчально-тренувальний процес з фізичної підготовки майбутніх офіцерів НПУ (Харківського національного університету внутрішніх справ).

Перспективи в цьому напрямі передбачають удосконалення контратакуючих комбінацій службово-прикладного рукопашного бою під час сутички із правопорушником із урахуванням індивідуально-типологічних особливостей тих, хто навчається курсантів-поліцейських.

Список бібліографічних посилань

1. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : Наказ МВС України від 26.01.2020 № 50 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16> (дата звернення: 08.02.2020).
2. Бородиев А. Н., Гольдштейн И. Б., Самолов Н. Б. Русский рукопашный бой стиля В. Спиридонова, А. Кадочникова. Курск, ДИФ, 1999. 159 с.
3. Харлампиев А. А. Борьба самбо : учеб. пособие. 7-е изд. М. : Физкультура и спорт, 1965. 389 с.
4. Пархомович Г. П. Основы классического дзюдо : учеб.-метод. пособие для тренеров и спортсменов. Пермь : Урал – Пресс ЛТД, 1993. 398 с.
5. Шабето М. Ф. Боевое самбо : практ. пособие. Мн. : Современное слово, 1998. 484 с.
6. Рудман Д. Л. Самбо. М. : Тера спорт, 2000. 385 с.
7. Чумаков Е. М., Ионов С. Ф. О систематизации понятий и последовательности изучения техники борьбы самбо // Спортивная борьба. М. : ФиС, 1978. 267 с.

Отримано 10.02.2020

